

Suvyniok ugnį į popierių

Už ispano, vardu Mario, nutekėjo mano vyro pusbrolio duk-
tė. Ji man – niekas, reikalų su ja neturėjau, žinojau tik, kad
visada troško ištekėti už užsieniečio, na, kaip sakoma toje
SMS: „Jei bachuras is letuvos tai jis bednas i bukas nieko
nezinantis...“ Tačiau keliaujant kaip tik į tą šalį, į tą miestą,
kur jaunieji gyvena, teko jai šį tą nugabenti. Siuntinuką,
kuriame buvo antpirštis, auksinis laikrodukas be sekundi-
nės rodyklės, senovinio sidabro plaukų segė, iškelta iš laiko
vandens nuskandintų papuošalų dėžutės triumų, šliūbinis
žiedas, škaplieriai ir paskutinė valia. Prieš pusmetį netikė-
tai mirė jaunosios motina, vyro pusbrolio žmona, – romi
moteris, siuvėja, prie „i“ žodžio pradžioje visur pridėdavu-
si „j“: „jir“, „Jirkutskas“, „Jirutė“, dar sakydavusi „paletas“,
„obaliai“, „paskuitės“. Ir supratau, kad nepaimti paketėlio
negalėsiu: leistis į diskusijas su mirusiaisiais, su Jirute, o
dar tie „obaliai“, tas mano tėvų jaunystės „paskuitės“...

Atsiimti siuntinuką, kaip sutarta, turėjo Mario, nes
jaunoji jau buvo išvežta į Pietus prižiūrėti senos senjoros,
Mario motinos (gal todėl jis ją ir vedė?). Kai nuvykusi pava-
kariais prisiregistravau viešbutyje ir iš penkto aukšto bal-
kono žiūrėjau į siauros gatvės tarpekį, viešbučio telefonu

man paskambino kažkoks Pedras. Mario giminaitis. Taip ir taip, į susitikimą ateisiąs ne Mario, o jis. Koks gi skirtumas, pasakiau, kas ateis – Mario ar Pedras, – Mario aš vis tiek nepažįstu.

Susitikti sutarėm prielaukoj devintą vakaro.

– Kad neklaidžiotumėt, senjora, visą laiką laikykitės kairės, čia jei eisit iš vakarinės pusės, na, o jei iš rytų... – balsas telefono ragelyje buvo žaismingai ironiškas, kiek pakimęs, pietietiškas, ir aš bandžiau įsivaizduoti tą vyrą. – Tiltas, Triumfo arka ir parkas, senoji gotikinė katedra, nepraraskit kaip orientyro katedros, tada žemyn... Pespėjimas: ypač būkit budri Didžiojoje gatvėje – ten kasdien į trasą išeina 600 vagių... Lygiai devintą stovėsiu ant prielaukos molo. Kaip atpažinsit? – Pedras svarstė. – Rankoj ką nors laikysiu. Mandariną. Ne? Tada apelsiną, – jis jau kikenė. – Irgi ne? Gerai gerai – tada laikraščio tūtą, senjora. *Adios!*

Iki devynių vakaro turėjau laiko, ir jis visas buvo mano. Šmaikštuolį Pedrą išgarinau iš galvos.

...Kai tave apsiaučia baltas ir minkštas svetimo krašto pajūrio oras, nusimetri namie įdiržintą skūrą ir apsivelki kitą – plonesnę, aštuoniantę. Imlesnę. Apsivelki kaip (dar) galimybę, kad ir kas tai būtų, – bėgant metams jau į nieką, net į užprogramuotą pralaimėjimą, nebegali nusišpauti lengva ranka...

Ėjau viena pagrindinių gatvių, nors, kaip mano pamėgtas rašytojas sako, nebūna pagrindinių gatvių, kaip nebūna pagrindinių žmonių. Juodbruviai veidai, bežieviai platanai, skverų ūksmė ir žiedų kekių konsteliacijos (Lietuvoje

medžiai jau visai pliki), šviesoforai, automobilių klaksonai, motorolerių, daugybės zujančių motorolerių garsai – spalvų, kvapų, garsų chaosas, pirminių išpūdžių krioklys, kol – kaip visada – ima ryškėti detalės, ir tavo kelionė, kurioje niekam nieko neprivalai, na, jei ne tas paketėlis, laisva nuo visko, net nuo savęs pačios, nuo savęs – ypač, įgauna tikslą. Jis ima belsti kaip kelio ritmas.

Pačioj judrumoj, prisiglaudus rūmų sienos, ant išlankstytos kartoninės dėžės lakšto sėdėjo sena moteris. Tie žmonės-namai... Su begale vienas ant kito segimų sijonų ji buvo panaši į spintutę prie lovos – „tumbočkom“ tokias vadinam, šalia ant šilko pagalvėlės su spurgais tupėjo katė, jai po kojų – du porceliano dubenėliai, maža to, katė buvo su senoviniais moters jaunystės karoliais. Kartais į senatvę taip savotiškai pasistūmi svorio centras: kai svarbiausia gyvenime tampa šaukštas, perlus jau drąsiai galima atiduoti katei. Intymiausios akimirkos, pavakarių metas... Katė ant pagalvėlės prausėsi, o sena moteris dar skaitė pro lupą storą talmudą, lapus versdama paspjaudžiusi smilių. Kas tai, laikydamasi atstumo spėlioju: Cervanteso „Don Kichotas“, šventųjų gyvenimo knygos, gal tas talmudas prikašiotas džiovintų dobilų, čiobrelių ar plukių? Jei staiga pakiltų vėjas kaip reikiant, o jis galėtų kilti ir iš toj knygų siaučiančių karų ar viesulų, tikriausiai priešistorinių, bibliinių, ir jei tai būtų tas pats vėjas, kuris siūbuoja vandenynus, gena debesis, suka ant kalvų malūnus, džiovinna skalbinius, nes fikcija ir realybė kartais taip netikėtai persikloja, – iš buities ant šaligatvio neliktų nieko. Nes ta

buitis jau išmetusi visa, kuo dar bandytum šioje žemėje šaknytis, bet ko tau, kaip paaiškėja, neberekės, likęs tik iki baltumo likimo apgraužtas kaulas: knyga, lupa, katė. Dar, tiesa, – šakutė, štai močiutė, padėjusi į šalį knygą ir lupą, iš savo nesuskaičiuojamų sijonų kišenės išsitraukia šakutę, galimas dalykas, nukniauktą kurioje nors labdaros valgykloje. Tokios šakutės, kaip ir šaukštai, pavalgius paprastai aplaižomos ir vėl rūpestingai įtaisomos atgal į kišenę. „Laikas vakarieniauti, senjorita, – pasakė pasisukusi į savo draugę, – vakarienė bus karališka.“

Ji nė nenumanė, kad tuo metu rūmuose priešais pro langą į ją žiūrėjo princas Karolis Pilypas, Švedijos karaliaus Karolio Gustavo sūnus, trečiasis pagal eilę paveldėti sostą, atvykęs „privataus vizito“, saugomas kaip akies vyzdys (lauke bėgiojo kostiumuoti vyrukai su juodais akiniais ir žurnalistai, laukiantys savojo kaulo vakarinio „Expressen“ numeriui). Palietė ant stalo sidabro šakutę. Ne, ne tą, kurią pats ir sukūrė, „sudizainino“ (ta, sako, tokia nefunkcionaliai, kad ja neįmanoma naudotis, muziejinis eksponatas, beje, labai brangus), o kitą, su kuria galima, o svarbiausia – labai norėtusi dabar pavalgyti. Ji galėtų būti net paprastesnė, tiesiog visai paprasta, filosofškai svarstė princas, dizainerio akimis apžiūrinėdamas šakutę priešais šviesą, jai užtektų būti su keturiais nagais ir koteliu be jokio dizaino. Galima būtų net paėsti vienais pirštais, išvis nuspjovus į etiketą. Bet lyg tyčia niekas neaptarnauja! „Kur jie visi, po velnių, pasidėjo, negi turėsiu mirti iš bado“, – irzo princas po dešimties metrų aukščio lubomis ir sietynais kaip žvaigž-

dynais, Didžiaisiais ir Mažaisiais Grįžulo Ratais, kurie kol kas, pavakarių metą, rūmuose dar neužžiebtai... Princas stebėjimo į tą vargetą už lango, ir pavydas sugniaužė širdį. Ant kartono lakšto ji sėdi komfortiškai, kaip ant minkščiausios kanapos, betruksta taurės putojančio „Champagne Perrier-Jouët Belle Epoque“ (gal imti ir nusiųsti ant durniaus?). Be to, jos gyvenimas, išpleiktas visos gatvės apžiūrai, – toks privatus, o jo, užrakintas devyniais užraktais, akylai saugomas „pilkujų kostiumų“, savų ir svetimų specialiųjų tarnybų, – toks viešas. Antai jis nuotraukoje su Afrikos vaikais susirūpinusiojo mina *turi* glostyti jų susiraičiusių plaukų vielutes arba pritūpęs jautriai paliesti pilvuko būgną (Kas pilvelyje gyvena? Badas jis vardu?), štai tarptautiniame vyrų konkurse priverstas mojuoti miniatiūrine savo valstybės vėliavėle, o paskui ragauti kulinarinį eksperimentą iš fazanų šlaunelių vidinės filė, kurios nepakentė nuo vaikystės, na, bet ko gi nepadarai dėl savo šalies, o štai jis kerpa simbolinę atidarymo juostelę. Apsisukęs, žiūrėk, ir vėl kerpa, kartais net sapne regi save su žirkėmis – nykiausias visų princų, taip pat ir Danijos Frederiko, Norvegijos Hokono ir Olandijos Vilhelmo Aleksandro, sapnas. Ir po VISO TO jis dar tituluojamas išlaikytiniu, Disneilendo personažu? Siurbėle, parazitų? Pakabu nešioti karinio jūrų laivyno karininko uniformą?! Nedėkingieji...

Užsižiopsojau – sutikit, ne kasdien pamatysi karališką šurmulį – į vakarinę saulę tų rūmų languose, į apsaugos darbuotojus su racija, į lūkuriuojančius žurnalistus, tada pasukau į Didžiąją gatvę. Mane iškart pagavo minios sro-

vė, apraibo akys, ir aš, galima sakyti, apsinešiau: pro šalį plaukė Kleopatra bronziniu veidu ir bronzinėm tunikos klostėm, „sidabrinis“ Michaelas Jacksonas, ponas Niekas su tuštuma vietoj galvos ir ore kabančiais akiniais; paveiks-lai – peizažai, natiurmortai ir portretai – nutapyti ir tapomi čia pat, gatvėje, prisėdę įvairių rasių ir tautybių, daugiausia japonų su fotoaparatais ant krūtinių, „modelių“; narve-liuose triušiai, pelėnai, kanarėlės ir papūgos; „dinozaurų“ (stručių) kiaušiniai, krabai ant paparčių lapų, miškai gėlių, kalnai apelsinų su šakelėmis... Kai galiausiai prisišvartavau prie laikraščio pardavėjo, prekiaujančio nuogybėmis, ir nusipirkau miesto žemėlapi, prie ausies, kone liesdamas spe-nelį, prigludo balso aksomas: „Senjora, čia turite būti itin budri – geranoriškiausias patarimas...“ Atsilošiau: varno juodumo suaugę antakiai, akys – riešuto branduoliai, bal-tymai net melsvi, valingas, šiek tiek nuožmus žandikaulis, skeltas smakras, koks moteris visais laikais varyte varė iš proto, dantų blykstė – ausų galiukais pajunti siunčiamas bangas...

Ir štai jūs jau geriat raudoną vyną lauko kaviniukėje po platanu, o tu sau sakai: kelionė ne tada, kai, lenkdama kup-rą, plūguoji kilometrų kilometrų nelyginant lietuvis arto-jas, o kai gali va taip atsipalaidavusi sėdėti lauko kaviniėje su nepažįstamuoju ir siurbdama į save aplinką džiazuoti... Chulijas. Chulijas Mendosa, tėvas ispanas, motina maro-kietė. *Beautiful*, pasakiau... O aš esanti iš Lietuvos, čia kur ribojasi su Slovėnija? Sostinė – Ryga? Smėlio paplūdimiai? Gražios merginos? *Biutifullll, seņora!* – Chulijas pilna bur-

na puikių dantų džiaugėsi, kad neapsikiaulino kaip koks mulkis, akyse neregėjęs Europos žemėlapi („Žinau žinau, kad Lietuva yra kažkur čia, Europoj, bet, dėl Dievo, kokioj valstybėj?“). *Biutifullll...* – jis vėl pakartojo, kad aš išgirsčiau paskutinio priebalsio minkštumą, kai liežuvis prie gomurio prilimpa per tris l, žinoma, išgirdau, ne tik išgirdau – pro jo prasegtą odinę striukę mane pasiekė mustango kvapas... *Argi ne biutifullll* mūsų miestas, *seņora?* *Argi ne coollll?* – jis akimis riestomis blakstienomis kiek vangiai, ir tai supran-tama, nes tas grožis jam įprastas kaip namų durų rankena, apvedė pro šalį plaukiančią minią, gatvę, juk aš, be jokios abejonės, norinti aplankyti visas tas lankytinas vietas ir patirti išpūdžius, kuriuos patiria visi?.. Ne, Chulijau, nu-sijuokiau, mane domina tik mano *nuosavi* išpūdžiai, bet tavo miestas... Taip, tavo miestas – *cool...* Na, o ką gi gyve-nime senjora veikianti?.. Na, šiuo metu tiesiog keliaujanti. O jis – ką? Jis – dailininkas. Chulijas užsirūkė ir tik tada pamačiau juodas, čia labiau tiktų sakyti – vešlias, panages, bet jos man, keista, išpūdžio nesugadino. Kaip matot, čia daug dailininkų, konkurencija beprotiškai didelė, – peš-damas dūmą Chulijas kiek nervingai, kaip man pasirodė, pašnairavo į žmonių būrelį netoliese, ten tikriausiai kažkas kažką gan triukšmingai piešė ar tapė, – tačiau jis, Chulijas Mendosa, kuriąs išskirtinį meną, regimą tik pro mikrosko-pą, – aguonos grūdely, plaukely, blusos kojelėj, ar esu gir-dėjusi apie tokią mikrochirurgiją? Nevalingai susijuokiau... „Tuo metu, kai atlieki meninį veiksma, senjora, – Chulijas, ūmai surimtėjęs, įdėmiai pažvelgė man į akis, į patį dugną,